

Selska 112c, 10000 Zagreb
t +385 (0)1 457 23 98
f +385 (0)1 457 23 99
e-mail: kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

Regionalna studijska putovanja na mjesta sjećanja - program -

Program podupiru

Robert Bosch **Stiftung**

B | T | D
The Balkan Trust for
Democracy

REGIONALNA STUDIJSKA PUTOVANJA NA MJESTA SJEĆANJA

Beograd – Adaševci (Sremski front)

01. - 03. ožujka 2013.

01.03.2013.	
08.00	<i>Polazak s Autobusnog kolodvora u Zagrebu, peron 502</i>
14.00	<i>Dolazak u Beograd</i>
15.00	Logor Staro sajmište <p>1941. njemački Wermacht počinje s masovnim strijeljanjima židovskih i romskih muškaraca u Beogradu, koji su uglavnom bili internirani u vojni logor u Topovskim šupama, na Autokomandi. Oni su služili kao taoci predviđeni za strijeljanje, u okviru represivnih mjera za gušenje ustanka u Srbiji. Preostali članovi njihovih obitelji, žene, djeca i starci internirani su u logor na Sajmištu, koji je nosio naziv „Judenlager Semlin“, židovski logor Zemun. 8. prosinca 1941. osnovan je logor na Sajmištu pod upravom Gestapoa za Srbiju i komandom oficira SS. Poslije strijeljanja muškaraca, prve židovske i romske obitelji, uglavnom žene, djeca i starci, odvedeni su u Jevrejski logor Zemun. U svibnju 1942., logor na Sajmištu je dobio funkciju prihvatnog logora. U njega su prebacivani zarobljenici iz drugih logora, radi upućivanja na prinudni rad u Njemačku i okupirane zemlje. Kroz ovaj logor je prošlo oko 32.000 zatočenika od kojih je utvrđeno da je život izgubilo 10.636 osoba. U logor je doveden veliki broj zatočenika s Kozare, iz istočne Bosne i Bosanske Krajine. Dio zatočenika je bio prebačen iz ustaških logora u Jasenovcu i Staroj Gradiški. Oko 3000 ljudi je vraćeno u Jasenovac, gdje su odmah ubijeni. (informacije preuzete s web stranice www.starosajmiste.info)</p> <p>govori: Nenad Lajbenšperger, povjesničar, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture Beograd</p>
17.30	Smještaj u Hotel Palace (u dvokrevetnim sobama) http://www.palacehotel.co.rs/
18.30	Večera u hotelu
02.03.2013.	
08.00 – 09.00	Doručak, polazak iz hotela

09.30	<p>Groblje oslobodilaca Beograda / Jevrejsko groblje / Spomen-groblje boraca NOP-a</p> <p>Groblje oslobodilaca Beograda je formirano 1954. Na njemu su sahranjeni partizanski i crvenoarmejski borci poginuli prilikom borbi za oslobodjenje grada. Jevrejsko groblje se nalazi odmah pored Groblja oslobodilaca Beograda. Riječ je o sefardskom groblju na kome je 1952. podignut spomenik Jevrejima Srbije stradalima tijekom rata. Autor spomenika je Bogdan Bogdanović. Ovo je prvo Bogdanovićevo ostvarenje koje predstavlja zaokret u memorijalnoj jugoslovenskoj arhitekturi. Spomen groblje boraca NOP-a nalazi se u sastavu Novog groblja. Memorijal na ovom groblju predstavlja vrlo zanimljivo arhitektonsko rješenje (autori: Bogdan Bogdanović i Svetislav Ličina).</p> <p>Logor Topovske šupe</p> <p>Osnovna namjena logora Topovske šupe bila je da bude svojevrsni rezervoar taoca za masovna strijeljanja zbog njemačkih gubitaka u borbama s ustanicima u Srbiji. U logoru Topovske šupe bili su izolirani židovski muškarci iz Banata, iz Beograda i nekih drugih gradova sjeverne Srbije, počevši od 22. kolovoza 1941. Interniranje romskih muškaraca započeto sredinom rujna intenzivirano je krajem listopada 1941., kada su Njemci i pripadnici kvistlinške žandarmerije izvršili čitav niz racija u beogradskim naseljima kao i u okolnim selima. Masovna strijeljanja židovskih i romskih zatočenika logora Topovske šupe započela su već 9. listopada 1941. i vršena su od strane vojnika njemačkog Wehrmachta u nekoliko navrata tijekom listopada, na stratištu pokraj banatskog sela Jabuka i na stratištu pokraj podavalskog sela Jajinci, u ime odmazde zbog gubitaka njemačkog okupatora u borbama protiv partizanskih ustanika u Šumadiji. Nakon likvidacije logora Topovske šupe, uslijedilo je formiranje logora na Beogradskom sajmištu. Usporedno s prvim grupama židovskih žena i djece na Sajmištu, internirani su i žene i djeca pobijenih romskih zatočenika logora Topovske šupe. (informacije preuzete s web stranice www.starosajmiste.info)</p> <p>Govori: Milan Radanović, suradnik projekta "Poseta Starom sajmištu"</p>
13.30	ručak
15.00	<p>Muzej istorije Jugoslavije, posjeta izložbi "Jugoslavija od početka do kraja"</p> <p>vođenje po izložbi: Hrvoje Klasić, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet u Zagrebu</p>
17.00 - 18.30	<p>Sudjelovanje na tribini u Muzeju istorije Jugoslavije "Spomenici NOB-a: Mjesta sjećanja ili svjedoci zaborava?"</p> <p>govore: Olga Manojlović-Pintar, Institut za noviju istoriju Srbije Nenad Lajbenšperger, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture Beograd Vjeran Pavlaković, Odsjek za kulturalne studije, Filozofski fakultet u Rijeci Aleksandar Ignjatović, Arhitektonski fakultet Beograd</p>

	moderatorica: Sanja Petrović-Todosijević , Institut za noviju istoriju Srbije
<i>19.00</i>	večera u hotelu
03.03.2013.	
<i>08.00 – 09.00</i>	Doručak, odjava iz hotela
<i>09.00</i>	Polazak iz hotela
<i>10.30</i>	<p>Spomen-kompleks Sremski front, Adaševci</p> <p>Sremski front je nastao 21. listopada 1944. odmah nakon oslobođenja Beograda, kada su jedinice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i Crvene armije Sovjetskog saveza prešle preko rijeke Save i otpočele teške višemjesečne borbe na ovom prostoru. Sremski front je postao najznačajniji dio općeg strategijskog fronta u Jugoslaviji, koji je povezivao savezničke frontove u Europi. Na Sremskom frontu, tijekom nekoliko napadnih i obrambenih operacija, s obje strane sudjelovalo je preko 250.000 naoružanih vojnika. Imena boraca koji su poginuli u borbi protiv fašista uklesana su u spomen-obilježje u Aleji časti.</p> <p>Govori: Hrvoje Klasić, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet u Zagrebu</p>
<i>17.00</i>	Dolazak u Zagreb